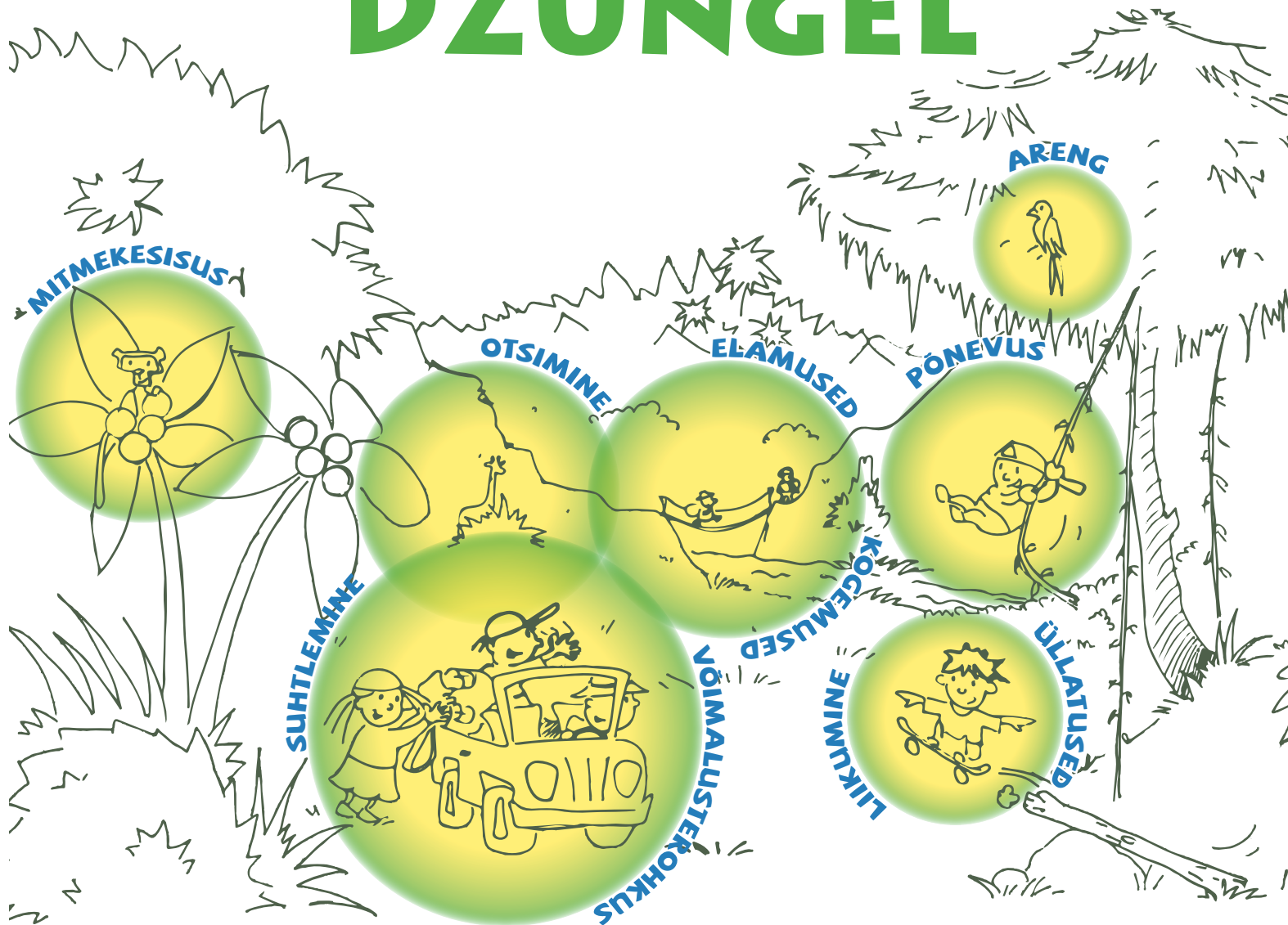

Avatud noorsootöö on kui... DŽUNDEL

Töövihik

PRINDI ISE

SISU KOGUS JA TEKSTI KIRJUTAS: STIINA KÜTT
KUJUNDAS: VULKANO DESIGN

TÖÖVIHK VALMIS HMN PROJEKTI
"AVATUD NOORSOOTÖÖ ARENDAMINE NOORTEKESKUSTES" RAAMES.

Eesti
Avatud
Noortekeskuste
Ühendus

SISUKORD

Sissejuhatus	4
Avatud noorsootöö meetod	5
Põhimõtted avatud noorsootöös.....	6
Tegevused avatud noorsootöös.....	7
Avatud noorsootöö eesmärk ja tulemus.....	8
Noorsootöötaja roll.....	9
Mida saab noor noortekeskusest?	10
Väljakutsed ja nende lahendamine	11
Head praktikad ja ideed tööks avatud ruumis.....	13
Noorega usaldusliku suhte loomine	13
Erinevas vanuses noorte kaasamine.....	13
Noorte aktiveerimine	14
Noorte kaasamine sündmustele	14
Noorte motivatsiooni tõstmine.....	15
Noorte ettevõtlikkuse toetamine	16
Õpitegevuste mõtestamine	17
Probleemkäitumisega noorte toetamine.....	17
Konfliktolukordade lahendamine	18
Ebasünda keelekasutuse vähendamine	18
Noorsootöötaja enesekehtestamine ja rolli valik	19
Avatud noorsootöö võimalused.....	20
Noortekeskuse kultuur kui sibil.....	20
T-pädevus	21
Noorsootöö kui lisandväärtus sidusvaldkondadele.....	23
Avatud ruumi kujundamine.....	24
Edasivaade	29

SISSEJUHATUS

Noortekeskustes kasutatavale avatud noorsootöö meetodile lisandub pidevalt uusi ja täiendavaid võimalusi ning töösuundi. Noortekeskustes tegeletakse muuhulgas rahvusvahelise ja mobiilse noorsootöö, töö- ja väärtuskasvatuse, huvitegevuse ja esmase nõustamise pakkumisega ning tihti tundub kõik muu lihtsam kui avatud noorsootöö.

Seepärast võeti 2015. aastal fookusesse avatud noorsootöö ning selle olukorra kaardistamiseks ning vajalikkuse selgitamiseks sai Eestimaa peale tehtud kaks tiiru. Esmalt toimusid maakondlikud noorsootöö laborid, kus arutati avatud noorsootöös kasutatavate lähenemiste ja tööriistade ning avatud ruumi keskkonna ja selle loomise üle. Teisel ringil toimusid noorsootöötajate kovisioonid, kus jagati maakonna kolleegidega murekohti ja edulugusid ning häid praktikaid leidmaks lahendusi töös ette tulevatele väljakutsetele ning arutati, kuidas teha avatud noorsootööd paremini. Räägitust ning kuuldust valmis käesolev virtuaalne töövihik, mis sisaldab praktikad avatud ruumis tekkivate keerukate olukordade lahendamiseks koos lugude ja metoodikatega ning näpunäiteid, kuidas avatud ruumi noorte jaoks atraktiivsemaks muuta.

Tänu töövihiku paljudele autoritele: koolitaja Kristi Jüristole, kes koolitusi eest vedas ning neile 206-le ainulaadsele avatud noorsootöö praktikule ja huvilisele, kes mainitud koolitustel osalesid, enda lugusid ja mõtteid jagasid ning teineteist ja seda töövihikut rikastasid.

Valminud töövihik olgu edaspidi noorsootöötajatele ja kohalikele omavalitsustele praktiline töövahend organiseerimaks tööd noortekeskuse avatud ruumis.

AVATUD NOORSOOTÖÖ MEETOD

Avatud noorsootöö on kui ...

Noorsootöö laboris arutlesime, mida avatud noorsootöö endast õigupoolest kujutab ning kasutasime selle selgitamiseks metafoore.

Millist metafoori pakuksid Sina? Joonista ja kirjelda!

§ 4. Noorsootöö

(1) Noorsootöö on tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgseks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda.

(2) Noorsootöö korraldamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- 1) noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse;**
- 2) tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;**
- 3) noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;**
- 4) noorsootöö toetab noorte omaalgatust;**
- 5) noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõttest.¹**

---

¹ Noorsootöö seadus. (2010). RT I 2010, 44, 262

Avatud noorsootööd ei ole seadusega reguleeritud, ent paigas on teatud kriteeriumid, et tagada väärtus noorele, ühiskonnale ja valdkonnale. Avatud noorsootöö on:

Väljund kõigile: avatud, vabatahtlik, kättesaadav ja ligipääsetav, võrdseid võimalusi pakkuv ning ei sea eeltingimusi. Oluline on märkamine, individuaalne tähelepanu ja lähenemine, noorte annete avastamine ning nende arendamine.

Ise tehtud: paindlik, ligitõmbav, kaasahaarav ja kaasav. Avatud noorsootöö võimaldab koha, kus noored ise algatavad, korraldavad ning teostavad oma ideid.

Suhtlus võrdsetel alustel: erinevad noored, vanused ning taustad koos ühises ruumis rikastavad üksteist.

PÕHIMÕTTED AVATUD NOORSOOTÖÖS

Märgi ära (x) põhimõtted, mis Sinu noortekeskuse puhul kehtivad! Vajadusel täienda.

	Võrdväärne partnerlus
	Kõik noored on lubatud
	Omaalgatuse toetamine
	Põhineb noorte aktiveerimisel
	Tulevikku suunatud
	Raamidest väljas
	Eduelamuse võimaldamine
	Õppimine läbi tegevuse ja mängu
	Kokkulepitud väärtused
	Erineva sotsiaalse ja kultuurilise taustaga noorte toetamine
	Hinnangutevaba lähenemine
	Individuaalne lähenemine
	Võrdsete võimaluste tagamine
	Noorte väärtustamine nii sõnades kui tegudes
	Vabatahtliku osaluse võimaldamine
	Noorte huvidest ja vajadustest lähtumine

AVATUD NOORSOOTÖÖ EESMÄRK JA TULEMUS

Millisel eesmärgil tegutseb Sinu noortekeskus? Märki sobivad, soovi korral täienda loetelu. Kirjuta juurde tegevused, mis aitavad soovitud tulemuseni jõuda.

Kõigile koht, kuhu tulla- kokkusaamise koht	X	[toetavad tegevused]
Pakub võimalust sotsialiseerumiseks ning kujundab kuuluvustunnet		
Annab sotsiaalsed oskused eluks		
Koos eri vajaduste ja taustaga noored, kes rikastuvad läbi üksteise kogemuste		
Pakub elulist kogemust		
Toob noorteni võimalused ning avardab silmaringi		
Toetab kogukonda: lapsed on turvalises keskkonnas hoitud		
Suunab noore paremuse poole, aitab leida oma tee		
Julgemad ja avatumad noored		
Iseseisev noor, et noor ise suudaks ennast päästa		
Noorte osaluse kasv ja aktiivne kodanlus		
Tuleviku ettevõtjad ja jätkusuutlik KOV		
Õnnelik, terve, aktiivne, ühiskonnas toimetulev noor		
Oma peaga mõtlev inimene		
Noor julgeb end otsida ja leida: selgem minapilt		
Noor õpib suhtlema ja koos tegutsema erinevate inimestega		
Iga noor saab nõustatud		

NOORSOOTÖÖTAJA ROLL

Milline on Sinu roll ja ülesanne noorsootöötajana? Märki ära endale sobivad, vajadusel täiendada loetelu. Kirjuta juurde, millises olukorras nimetatud rolli võtad?

Kaasaja ja noorte rakendaja	X	[seonduvad olukorrad]
Päeva keskkonna looja		
Eeskuju oma suhtumise, käitumise ja sõnakasutusega		
Juhendaja		
Noorte tugevuste leidja		
Aktiivne partner koostöös kogukonnaga		
KOV tasandi protsesside algataja		
Eestvedaja ja innustaja		
Sõbralik vastutaja		
Suur kõrv, kes kuulab ära noore mured ja vajadused		
Suhtleja ja lepitaja		
Võrgustikuliige, kes vahendab noore huve ning soove		
Omaalgatuste toetaja		
Suunaja ja mentor		
Teistsugune täiskasvanu		
Jälgija, märkaja ja sekkuja		
Toetuspunkt noortele		
Elu tutvustaja		

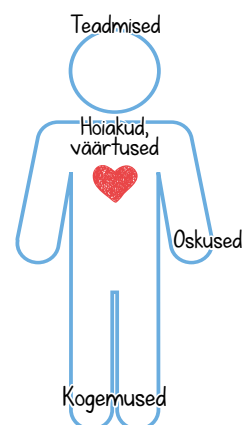
MIDA SAAB NOOR NOORTEKESKUSEST?

Teadmised: info leidmine ja kasutamine, kohustused ja õigused

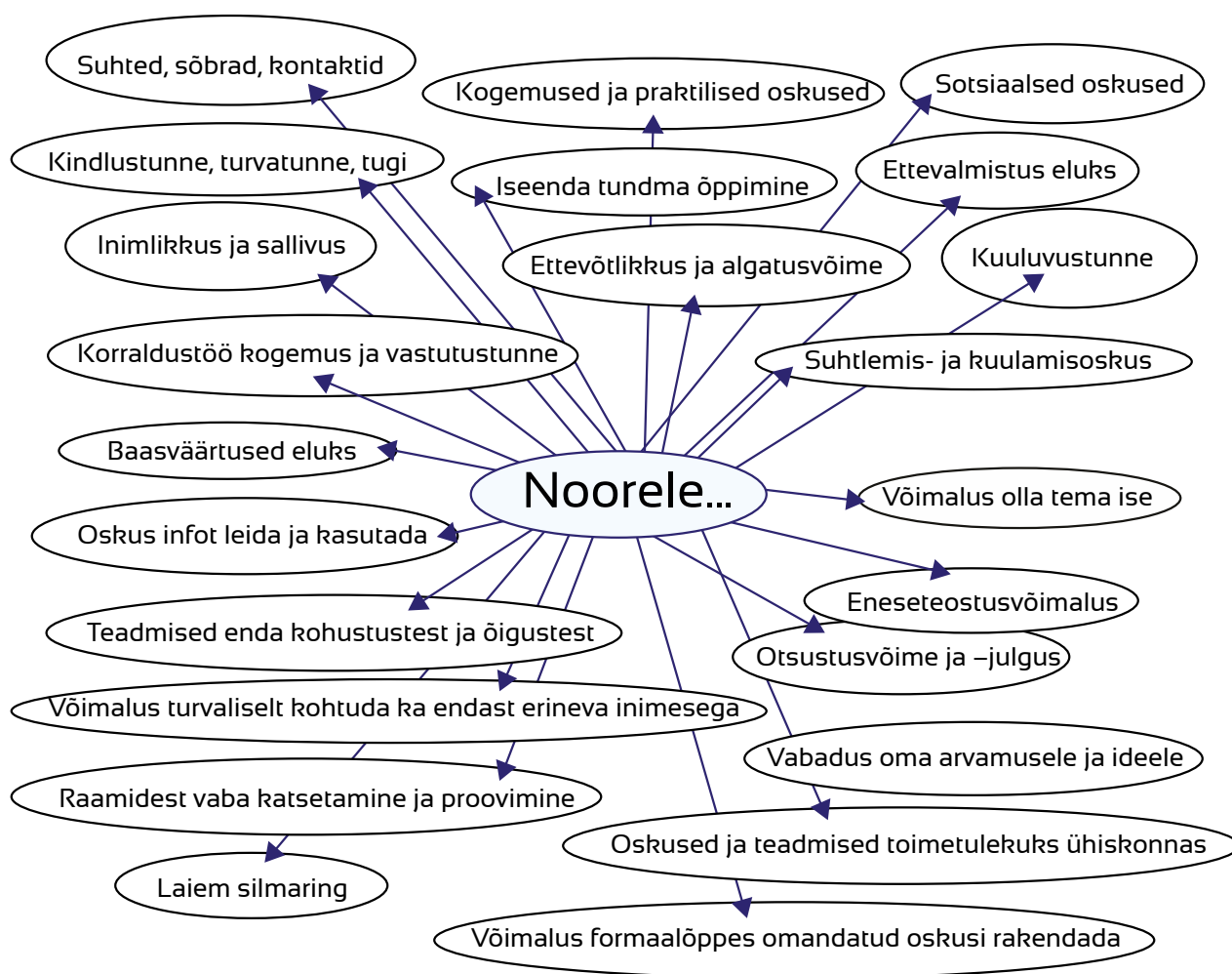
Oskused: ettevõtlikkus, suhtlemis- ja kuulamisoskus

Väärtused, hoiakud: inimlikkus, vastutustunne, baasväärtused

Kogemused: ise otsustamine, elulised oskused, korraldamise kogemus²

Värvi mullid, mida saavad noored Sinu noortekeskusest! Vajadusel täienda loetelu.

Noorsootöö toetab kaitsefaktoreid: võimaldab noorele täiskasvanud usaldusisiku, edukogemused ning lõputute võimaluste andmise. Loe resilentsust toetavatest kaitsefaktoritest lähemalt Nele Metsa artiklist „Noorsootöö koht reaalse elu muinasjutus.“³

² K. Jüristo, 2015

³ Mets, N. (2010). Noorsootöö koht reaalse elu muinasjutus. Mihus, 5, 30-32. Kasutatud 06.01.2016. http://issuu.com/mitteformaalne/docs/mihus_5/8

VÄLJAKUTSED JA NENDE LAHENDAMINE

Noorsootöö laborite ning kovisioonide jooksul toimunud ühistes aruteludes kaardistati peamised väljakutsed, millega noorsootöötajad avatud noorsootöös silmitsi seisavad.

Noorest lähtuvad väljakutsed:

- Suhtlemisprobleemid, sallivus, keelebarjäärid: negatiivne suhtumine ja arusaamatused.
- Noorte osalus ja motivatsioon.
- Erivajadustega noored: keeruliste olukordade lahendamine ja noor grupis.
- "Probleemsed" noored probleemsete vanematega.
- Noorte ebasobiv käitumine: seks, ropendamine, kiusamine jm.
- Noore vaimne tervis: ohumärgid ja valmisolek.

Noorsootöötajast lähtuvad väljakutsed:

- Noorsootöötaja enesekehtestamine ja -valitsemine.
- Teabehaldamine ja moraalsed piirid: tugi noorele, usaldus.
- Noore potentsiaali avastamine ja toetamine: kuidas olla veel parem inimene ja tugi igale noorele?
- Noorega kontakti loomine: noorsootöötaja initsiatiiv ja lähenemise valik. Noorte usalduse võitmine.
- Noorsootöötaja roll: pädevus, võrgustik, vastutuse ja võimete piirid.
- Sihtgrupi laiendamine: kuidas kaasata vanemaid noori ja rohkem erinevusi?
- Noorsootöötaja enesehoid: kuidas asjalikult, motiveeritult ja jätkusuutlikult tegutseda?

Ümbritsevast keskkonnast lähtuvad väljakutsed:

- Kuvand noorsootööst ja noortekeskusest: kogukonna suhtumine ja eelarvamused.
- Enesetõestamine ja koostöö saavutamine: kohalik omavalitsus, lapsevanemad, sidusvaldkonnad.
- Füüsiline keskkond: lärm, külm tuba, ruumi tingimused.

Üheskoos proovisime väljakutsetele ka lahendusi leida, jagasime ideid ja häid praktikaid. Järgnevad soovitused on kokku kogutud Sinu kolleegidelt üle Eestimaa. Kui Sinu töös tekib keerulisi olukordi, siis katseta ka ise kovisiooni meetodit: kutsu kolleegid kokku ja saad väljakutsele väljastpoolt pilgu ning uusi ideid olukorra lahendamiseks.

- 1. Konkreetse probleemi, küsimuse selgitamine ja kirjeldamine: mis, mida, kuidas, miks?**
- 2. Kolleegide küsimused, täpsustused, selgitused**
- 3. Aur välja: mida teised samas olukorras teeksid?**
- 4. Põhjuste kaardistus: mis võib olla küsimuse/probleemi taustal?**
- 5. 10 asja, tegevust, reaktsiooni, mis kindlasti ei tööta ja abiks ei ole.**
- 6. 5 ideed, mis toimiks, proovi eelmisi ümber pöörata või mugandada.⁴**

---

⁴ The six phases of Peer Group Supervision. <http://www.peer-supervision.com/Ebene2/6phasen.html> / Mugandanud K, Jüristo, 2015.

HEAD PRAKTIKAD JA IDEED TÖÖKS AVATUD RUUMIS

NOOREGA USALDUSLIKU SUHTE LOOMINE

“Tee joomine, piljardimäng, joonistamine on vahend noorega suhte loomiseks.”
Oluline pole mitte vahend, vaid väärtus, mis sellega kaasa tuleb!

Seoses ühe projektiga võeti noortekeskusesse abiliseks noor tüdruk. Tema ümber koondusid läbi erinevate tegevuste paljud “katkised” noored. Noorsootõtaja imestas, kui järsku hakkasid poisid meisterdama ning jäid õhtuti kauemaks noortekeskusesse näiteks paberlilli voltima. Tegelikult oli paberlilledest olulisem usalduslik side omaealisega, võimalus isiklikest asjadest rääkida ja murekoormat kergendada. Paber oli vaid vahend, mille juures tekkis vestlus. Noored said abi ja paljude perede ning probleemidega tegeletakse edasi.

Avatud noorsootöö on ühtlasi nagu Eesti ilm, kus vahel sajab ka vihma või lööb äikest. Nii on noorsootõtajatelgi paremaid ja halvemaid päevi. Usaldusliku ja võrdväärse partnerluse puhul ei pane aga noored seda pahaks.

Kui tuju on kehv, siis paneb noorsootõtaja enda uksele “grumpy cat – ära parem torgi” sildi. See on aus teadaanne noortele.

ERINEVAS VANUSES NOORTE KAASAMINE

Erinevate vanuste ja huvidega noored on korraka keskuses. Piirkonnas on transpordiraskused, seega õhtul sõidavad kõik bussidega koju. Noortekeskuses on piiratud ruum ja vaid üks noorsootõtaja. Vanemad noored tahtsid rohkem aega veeta arvuti taga, seega keskendus noorsootõtaja tegevustes noorematele.

On loomulik, et noored vajavad veidi aega, et noortekeskuse keskkonna ning teiste noortega harjuda. Noorsootõtaja saab siin erinevate meetodite abil toetada noorte omavahelist suhtlust ning kuuluvustunde kujunemist. Näiteks tekitada positiivne eeskuju lastes noortel- nii noorematel, kui vanematel- üksteisele erinevaid tegevusi juhendada ning anna samm-sammult väikeseid ülesandeid ning vastutust. Ka arvuti taha saab tekitada põnevaid õpimomente, näiteks erinevad video- ja graafika ülesanded, logokonkursid, noortekeskuse sündmusele plakati loomine, muusika playlisti kokku panemine, ristsõnade koostamine, värvimispiltide otsimine jms.

Siiski, las noortele jääb noortekeskuses piisavalt vabadust ning aega niisama olla. Jää oma olekus rahulikuks ning ole kõigi jaoks võrdselt olemas.

NOORTE AKTIVISEERIMINE

Noorsootõtõtajale tundus, et noored käivad noortekeskuses vaid "tarbimas." Nad veetsid palju aega arvutite taga ega suhelnud teineteisega. Seepärast otsustas noorsootõtõtaja osad asjad, sh. arvutid, keskusest ära viia ning ajapikku toimus muutus noortes ning nende harjumustes. Kui kaks arvutit ka noortekeskusesse tagasi toodi, ei olnudki noorte huvi nende vastu enam nii suur, sest nüüd käiakse noortekeskuses omavahel suhtlemas.

***

Noor lõhkus noortekeskuses sein, mille parandas ise ära ja joonistas veel ilusamaks. Pilt läks Facebooki ja isegi linnapea vajutas like.

Esmatähtis on tekitada usalduslik keskkond, kus iga noor tunneb end hästi ja turvaliselt. Noorele paku esialgu lihtsaid tegevusi ja väikeseid ülesandeid, noortekeskuse uuele külastajale tutvusta erinevaid tegevusvõimalusi samm-sammult ning märka ka tema pisikesi edusamme. Olenevalt noortest, võid katsetada lõbusa provotseerimisega. Tihti motiveerib noori teiste "prääniku" kogemus ja mängulised võistlused tekitavad palju põnevust.

Tihti haarab noored kaasa see, kui noorsootõtõtaja hakkab ise innukalt midagi tegema, see tekitab põnevust ja kui noored tulevad asja lähemalt uurima, tekib vähemasti võimalus siiraks vestluseks. Katsetada võib ka rumalate ideede välja käimist, mis nõuab noortelt endilt paremate alternatiivide välja mõtlemist ja pakkumist. Vahepeal võib noorsootõtõtaja näidata end veidi rumalamana eesmärgiga kutsuda noored tegevuse juurde spetsialistidena appi. Vastutus ja positiivne tagasiside annavad noorele julgust edaspidiseks.

Ideede sein, heade mõtete kast või ideede väljatõtõtamine rühmatõtõtõna aitab kokku koguda noorte mõtteid ja soove. Julgusta noori enda soove väljendama, kiida neid kaasa mõtlemast, aita edasi mõelda ning oma edasistes tegudes näita välja, et noorte arvamus loeb ning muudab midagi: proovi vajadusel kaasata näiteks otsustajad, et noorte soove täita.

NOORTE KAASAMINE SÜNDMUSTELE

Noorsootõtõtaja korraldab sündmusi ja proovib noori ära rääkida, aga sündmuste osalus ja noorte huvi nende vastu on väga väike. Noorsootõtõtaja paneb üles sildi "No signal- siin keskuses üritusi ei toimu." Noored ehmuvad, tekib väike paanika ja elu läheb jälle käima- noored pakuvad enda ideid välja ning edaspidi on noortekeskuse Kuldvillak rahvast täis.

***

Noored pakuvad välja, et võiks teha Mixed Martial Arts koolituse. Noorsootõtõtaja korraldab bussi, tellib koolitaja, matid jms. Kui tähtis päev käes, tuleb kohale ainult kaks noort ja mõlemad liiga väiksed, et nende peal tehnikat näidata.

Noorsootöötaja küsib noortelt, mis üritusi, sündmusi, tegevusi nad tahaksid teha. Noored ütlevad, et tahavad ainult diskot. Kui noorsootöötaja küsib, kas nad tuleksid ise ka diskole tantsima, siis noored vastavad eitavalt. Noored mõtlevad, et tahavad diskot, aga tahavad tegelikult ehk klubiõhtut lihtsalt omavahel suhtlemiseks.

Noorsootöötajal tasub hästi läbi saada liidritega, kes esindavad noorte arvamust ning toovad sündmustele kohale teised noored. Võib katsetada ka turundustriiki: lasta jutt tegevuse või sündmuse kohta liikvele erinevate kanalite ja isikute kaudu ning jälgida, kuhu jutt välja jõuab ning kas ja kuidas noorte huvi osalemiseks kasvab. Kui sündmus on kohe-kohe algamas, ent osalejaid kogunenud vähe, saad olemasolevate noorte seas välja kuulutada võistluse sõpradele helistamiseks ja nende kohale kutsumiseks.

Noor tunneb suuremat seotust sündmusega siis, kui on korraldamise protsessi algusest peale kaasatud – seega lase noortel endil sündmusi korraldada. Häid ideid võib leida uurides, mida ja kuidas teised noored ja noortekeskused teevad. Et idee jõuaks teostuseni, paku igal sammul vajalikku nõu ja tuge, loo meeskonnatunnet ja hoia motivatsiooni, ent proovi vältida asjade ette-taha ära tegemist. Arvutimängudele sarnaselt kaasneb mängustamise protsessiga, kus kohe kätte ei saa midagi, aga kontole pidevalt midagi koguneb, pidev põnevus. Proovi ka sündmuste korraldamine ja seal osalemine teha sama põnevaks.

NOORTE MOTIVATSIOONI TÕSTMINE

Kooli huvijuht, noored ja noortekeskuse noorsootöötajad tegid koos linna aasta sündmuste plaani. Kavas oli ka moeshow, mille võitjale pandi välja auhind 100 euro väärtuses. Noorsootöötajate eestvedamisel tehti kavandeid, otsiti näidiseid, ent noored ise hakkasid kostüümide kallal tegutsema kaks päeva enne suurt sündmust. Moeshowl osales vaid 6 noort ning seda korraldas aktiivselt 2–3.

Noor võib jätta osalemata eelneva kogemuse ja teadmiste puudumise või ebaõnnestumise hirmu tõttu, seega selgita täpsemalt, millega on tegu ning mida noorelt oodatakse. Inspireeri noort teadvustama seda, milles ta hea on või mis talle meeldib. Kui tundub, et planeeritav sündmus haakub noore huvidega, aita tal sellest osa saada: anna kätte vahendid, paku ruum meeskonnatööks ja tee tegevus kättesaadavaks ja kaasahaaravaks näiteks ühendades kostüümide meisterdamine noortekaõoga. Tee noorele ettevalmistuste protsess nauditavaks, sündmuse korraldaja vajab ehk rohkem tuge oma meeskonna loomisel ja ülesannete jagamisel ning osalejatele võib abi olla põhjalikumast ettevalmistusest – noorelt-noorele koolitusest, ideekavandi nõustamisest, autoriteetsest eeskujust. Tunnusta ja premeeri noori ka väikeste edusammude eest ning hoia neid asjade käiguga kursis. Kui protsess on noore jaoks põnev, tähendab see iseenesest ka tõhusamat suusõnalist reklaami noorelt-noorele. Planeeri sündmuse toimumisaega hoolikalt, kaasa erapooletu ja neutraalne žürii aga ka õpetajad, lapsevanemad ja kohalikud firmad.

NOORTE ETTEVÕTLIKKUSE TOETAMINE

Noored alustasid noortekeskuses kohviku pidamist, kust hakkasid burgereid ostmas käima ka kohalikud inimesed. Keegi saatis ka Veterinaar- ja Toiduameti asja kontrollima, misjärel selgus, et kaupade hinnad tuleks eemaldada. Noored koos noorsootöötajaga leidsid viisi, kuidas siiski edasi toimetada ning hoolimata sellest, et kohvikupidajad selle tööga taskuraha ei teeni, on huvilisi ametisse rohkem, kui kohvikut lahti suudetakse hoida. Samuti on edasi õppima läinud noored saanud aru, kuivõrd väärtuslikud kogemused ja millise julguse noortekeskuse kohvik neile kaasa on andnud.

***

Suured poisid kukkusid lauda katustel parkuurides seljad veriseks. Noorsootöötaja puhastas ära, leidis raha ja aitas korraldada õpitoa, kus samad poisid noorematele trikke ja ka turvalisust õpetasid.

Iga noor on täis potentsiaali, tuleb vaid igaühes üles leida see, mis neid paelub ning innustab edasiste tegudele. Pakku igale noorele võimalust osaleda, saada täisväärtuslikuks partneriks ning sealt edasi oma ideede elluviijaks.

3-etapiline lähenemine noorte osalusele näitab noorte osaluse dünaamikat:

1. Noor kui osaleja, klient ja kaasa kulgeja - tegevused korraldatakse noorte jaoks, eesmärgiga toetada ja suurendada noorte osalemise harjumust. Oluline on märgata noorte aktiivsust ja potentsiaali võtta neile suunatud tegevuste korraldamises aktiivsem roll. Märka noore juures midagi, milles ta hea on või mille vastu huvi üles näitab!
2. Noor kui partner ja abiline- noor lööb tegevuses kaasa, oluline on tema pädevuste ja tugevuste märkamine ning nende toetamine, et noores tekiks julgus ja areneksid oskused tegevusi ise algatada. Peegeldus ja tagasiside noorele!
3. Noor kui liider ja oma ideede elluviija- noored võtavad ise algataja ja eestvedaja rolli, vajalik on toetada noortes edasiarengut. Paku noorele järgmisi samme!⁵

---

⁵ The three-lens approach to youth participation. <http://www.ygproject.org/guide/introduction/three-lens-approach> Mugandanud K. Jüristo, 2015

ÕPITEGEVUSTE MÖTESTAMINE

Tihti peale on raske igapäevaste tegevuste väärtust ja tulemust väljapoole näidata või ka noortele õpikogemusena tagasi peegeldada. Tegelikult võib aga piljarditurniiri teadlikult planeerida kui tagasisidestatud motiveerimis- ja jõustamisprotsessi, mille käigus noored arendavad järjepidevust, läbirääkimis- ning manipuleerimisoskust, pühendumust, eesmärkide seadmist ning strateegilist planeerimist. Lauamänguriulit võib nimetada sallivuse keskuseks, WII on meeskonnatöökeskus, raamatunurk hoopis IQ arendamise varaait.

Noored korraldasid ise piljarditurniiri, kus igal kuul toimus noortekeskuses uus etapp. Kutsuti osalejaid, lepiti kokku reeglid, planeeriti, kes mängib kellega ja millal, jäädvustati tulemused. Etappide vahepealsel ajal käidi noortekeskuses harjutamas ja loomulikult korraldati võitjale ka auhind.

PROBLEEMKÄITUMISEGA NOORTE TOETAMINE

Noortekeskuses käib noormees, kelle vanemad ja õpetajad on maha kandnud ja kellel sõpru pole. Noortekeskuses satub noor konfliktolukordadesse teiste noortega ning reageerib vägivaldselt, lööb piljardikiiga kaaslasele lausa vorbid selga. Hiljem tuleb noortekeskusesse tagasi ja tahab noorsootöötajaga rääkida, sest tema on veel ainus, kes jäänud on ja ära kuulab. Noor käib noortekeskuses ega võta üldjuhul ühestki tegevusest osa, olles ise pidevas hirmus, et ta plahvatab taas.

Rudolf Dreikurs on kirjeldanud nelja peamist halva käitumise eesmärki. Lapse halva käitumisega on võimalik mõistlikul moel toime tulla, kui seda mõistetakse kui tegevust ühe või mitme eesmärgi nimel neljast.

Eesmärk 1: Tähelepanu. “Ma ei ole küll suurepärane, aga vähemalt ei saa minust mööda vaadata, kui ma suudan saada erilise tähelepanu, askeldamise või teeninduse osaliseks.”

Eesmärk 2: Võim. “Ma ei pruugi küll olla võitja, aga vähemalt saan ma inimestele näidata, et nad ei suuda mind alla suruda või takistada tegemast asju, mida ma teha tahan või sundida mind tegema asju, mida nemad tahavad.”

Eesmärk 3: Kättemaks. “Inimesed ei hooli minust, aga vähemalt suudan ma vastu lüüa, kui mulle on liiga tehtud.”

Eesmärk 4: Küündimatus. “Ma ei pruugi küll ootustele vastata, aga vähemalt, kui ma midagi ei tee, jäetakse mind ehk rahule.”⁶

---

6 Walton, F. X., Powers, R. L. (2001) Kuidas saavutada laste poolehoid? Käsiraamat õpetajatele, nõustajatele, koolijuhtidele ja lastevanematele. Tartu Ülikooli kirjastus

Esiteks taga teiste noorte turvalisus ning peata situatsioon. Võimalik, et pead probleemkäitumisega noore keskkonnast eemaldama ning võibolla kasutama selleks isegi abi väljastpoolt. Küll aga anna noorele signaal, et oled valmis temaga rääkima. Näed küll ühte, aga küsi alati noorelt endalt tausta ja selgitusi. Peegelda noore käitumist: "Sina oled okei, aga sinu käitumine..." Räägi noorega ning küsi temalt endalt nõu edasiseks: "Ma ei tea mida teha, aita mind." Oluline on ka see, et piire ja reegleid seades sea paika enda piir, mitte piirid teistele. Noor ise enda käitumise põhjust ei tea, seega proovi alternatiive, pööra tähelepanu headele asjadele ja anna noorele uusi võimalusi.

KONFLIKTOLUKORDADE LAHENDAMINE

Vene rahvusest noorsootöötaja märkas noort, kes käitus teistest erinevalt, oli trotsi täis ning keeldus noorsootöötajaga suhtlemast. Nagu selgus, ei rääkinud noor noorsootöötajaga vaid sellepärast, et viimane oli teisest rahvusest ning tema emakeel ei olnud eesti keel. Noortekeskuses oli ka teisi Eesti noori, kes noorsootöötajat kaitsma asusid ning proovisid ise selgitada, et kõik on inimesed, sõltumata nende rahvusest.

***

Väikese koha noored ei salli naaberküla noori ning ei ole valmis nendega koos mitte midagi tegema ega kusagile minema, hoolimata sellest, mida noorsootöötaja teeb või välja pakub. Välistatud on igasugused väljasõidud, kuhu lihtsalt keegi kohale ei tuleks.

Hea noorsootöötaja, nagu ka lapsevanem, võib vahel olla pime, kurt ja tumm ehk teha teadliku otsuse igale asjale mitte reageerida. Küll aga ära aktsepteeri kunagi vaenu. Kui on tarvis teatud asjad ja olukorrad ning murekohad ja ootused läbi rääkida, kutsu noored ühiselt tee ja küpsistega suurde tuppa istuma. Noore saab kohale siira, sooja ja toetava käitumisega, sellises õhustikus on noorel kergem end avada. Vajadusel kutsu ühisesse arutellu ka teisi spetsialiste. Tee kokkulepped edasiseks koos noortega, tekita omavaheline usaldus ning anna noortele võimalus tunda end vajaliku ja väärtuslikuna. Võid katsetada erinevate poolte kokku toomist neutraalsel pinnal toimival ühisüritusel, kus koostöö on hädavajalik.

EBASÜNDSA KEELEKASUTUSE VÄHENDAMINE

Noored ropendavad palju, ropud sõnad on neile justkui sidesõna eest ning lipsavad märkamatuks üle huulte. Kui suuremad poisid piljardt mängisid, kasutas noorsootöötaja nende üllatamiseks ära ühe väiksema tüdruku sõnavara- poiste kõrvale seistes hüüdis ta kõva häälega roppuse. See ehmatas suuremaid poisse niivõrd, et edaspidi kasutati nooremate läheduses viisakamat kõnepruuki.

Šokiteraapia ja üllatamine võib mõnel juhul abiks olla, nagu ka mõõdukalt piinlike olukordade tekitamine. Võid proovida ka kuulnud roppuste kirja panemist, võid kindel olla, et esialgu tekitab see palju huvi ja paber täitub üha enamate sõnadega, ent pikapeale hakkab nende pidev vaatamine ka noori endid häirima. Siis saate teha omavahelise kokkuleppe, et võtate roppused laualt või seinalt, aga sellega koos ka õhust ära.

Tuntud meetod on roppude sõnade asendamine esimese pähe tuleva sõnaga või kokku lepitud asendussõnaga. Kui roppendajaid on rohkem, võid korraldada lausa võistluse, kus esimeses voorus lased sõnu öelda kiiruse peale, teises voorus väljendada sama asja teiste sõnadega ning kolmandas näidelda, ilma konkreetsele kehaosale osutamata. Noored saavad ise olla kohtunikeks, nii ei pea noorsootöötaja kõike seda kuulama. Kui võitja on ausas võistluses selgunud, kaob ehk ära vajadus igapäevase enese tõestamise järgi. Võib mõelda ka nii, et roppustest luuletuste ning räpini ei olegi kuigi pikk maa, seega ehk õnnestub noored mõnda teemakohast töötuba või kontserti korraldama saada. Enne kui hakkad paika panema reegleid ja määrama karistusi, tuleta meelde, et piir sea eelkõige endale ning palu noortel vastu tulla.

NOORSOOTÖÖTAJA ENESEKEHTESTAMINE JA ROLLI VALIK

Noorsootöötajad on üldjuhul suure südamega inimesed ning tahaksid aidata ja ära kuulata nii paljusid, kui võimalik. Siiski- jää professionaaliks. Ole noortega samal tasemel, aga jää lõpuni täiskasvanuks. Oluline on enesekehtestamine õigel hetkel, samuti tasub murekohti ja küsimusi võimalusel jagada kolleegiga. Hoia noore "puhta lehe" staatust, kohtle kõiki noori kui võrdseid. Ole jätkuvalt sõbralik ja rahulik ning jätku stabiilset käitumist.

Noorsootöötajal ja noortegrupil oli kinnine Facebooki grupp omavaheliseks suhtlemiseks, kus räägiti ka isiklikest asjadest. Teatud asjaoludel pöördusid noored noorsootöötaja vastu nii veebis kui reaalselt noortekeskuses. Noorsootöötaja ei osanud end kehtestada, piire seada, iseend kaitsta. Tahtis kõigi sõber olla ja kõiki aidata, ent jäi lõpuks ise hätta.

***

Elmise töötajaga kehtisid teatud noorele teistsugused reeglid ning tehti "allahindlust." Töötaja vahetudes põhjustas uue töötaja uus suhtumine viha ja ärritust. Noor väljendas enda pahameelt ning arvas, et kõik on tema suhtes ebaõiglane. Muuhulgas manipuleeris noor ka eemalt noorsootöötajaga, põhjustades arusaamatusi ja segadust.

AVATUD NOORSOOTÖÖ VÕIMALUSED

NOORTEKESKUSE KULTUUR KUI SIBUL

Kultuurisibula mudelit saab kasutada ka noortekeskuse analüüsimisel.⁷

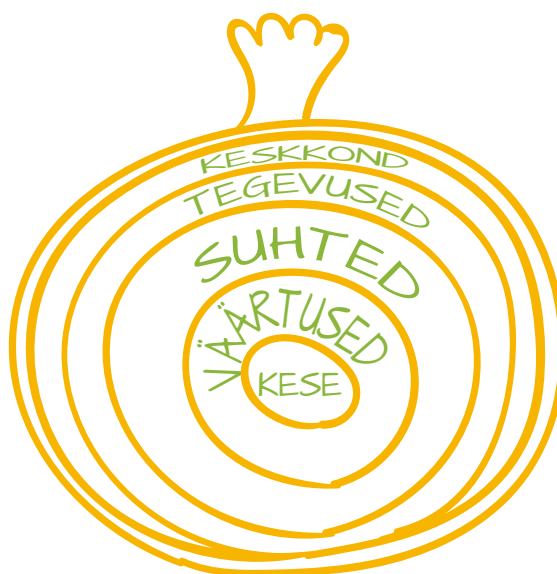
Kese: mida meie pakume; mis teeb meist selle; miks me seda tööd teeme?

Väärtused: töö- ja tegevuspõhimõtted, prioriteedid.

Suhted: hierarhia, noorsootöötaja roll, reeglid, grupid. Kes on need noored, kes võivad tassi pesemata jätta; kes tõmbab tegelikult niite, kes "käseb, poob ja laseb?"; kuidas suhtub tuumik teistesse noortesse?

Tegevused: prioriteedid, partnerid (koostöö), traditsioonid. Kes; mida; kuidas? Sõnumid seletavad.

Keskkond: ruum, sisustus, info ja sõnumid kui kultuuriline avatus, vahendid, noorsootöötaja paiknemine ruumis.

Analüüsi oma noortekeskust sibula meetodil! Mida uut või üllatavat avastad?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kuigi me näeme ja kasutame igapäevaselt nii-öelda "sibula" 2 väliskihti, siis kasvab see seest väljapoole ehk kese-väärtused-suhted mõjutavad tegevusi ja keskkonda. Kui need ei ole omavahel kooskõlas, siis on raske panna tegevused ja keskkond toimima. Näiteks noorte osaluse puhul, kui sõnastame väärtusena osaluse, peame seda ka tegevustes (vähem ette tehtud – kindla graafiku alusel tegevusi) ja keskkonnaga (näiteks vabadus muuta ruumi, kujundust. Sõnumid seintel ei tohiks rõhutada traditsioonide olulisust vaid pigem uuenduslikkuse, avatuse, võimaluste otsingut) selgelt toetama. Näiteks: kindlad "mina ütlen kuidas asi käib" reeglid ei peegelda noorte osaluse ja/või noortekeskse lähenemise väärtust või suhteid. Ka noorel on raske uskuda, et sõnastatud väärtused on tõesed, kui need ei peegeldu noorsootöötaja käitumises ja keskuse tegevustes, omavahelises suhtes ja keskkonnas ehk kui noor igapäevaselt tajub vastupidist.⁸

⁷ The cultural onion. http://web.csp.edu/MACO/Courses/573/Microsoft_Word_-_Oni.pdf/ Mugandanud K. Jüristo, 2015

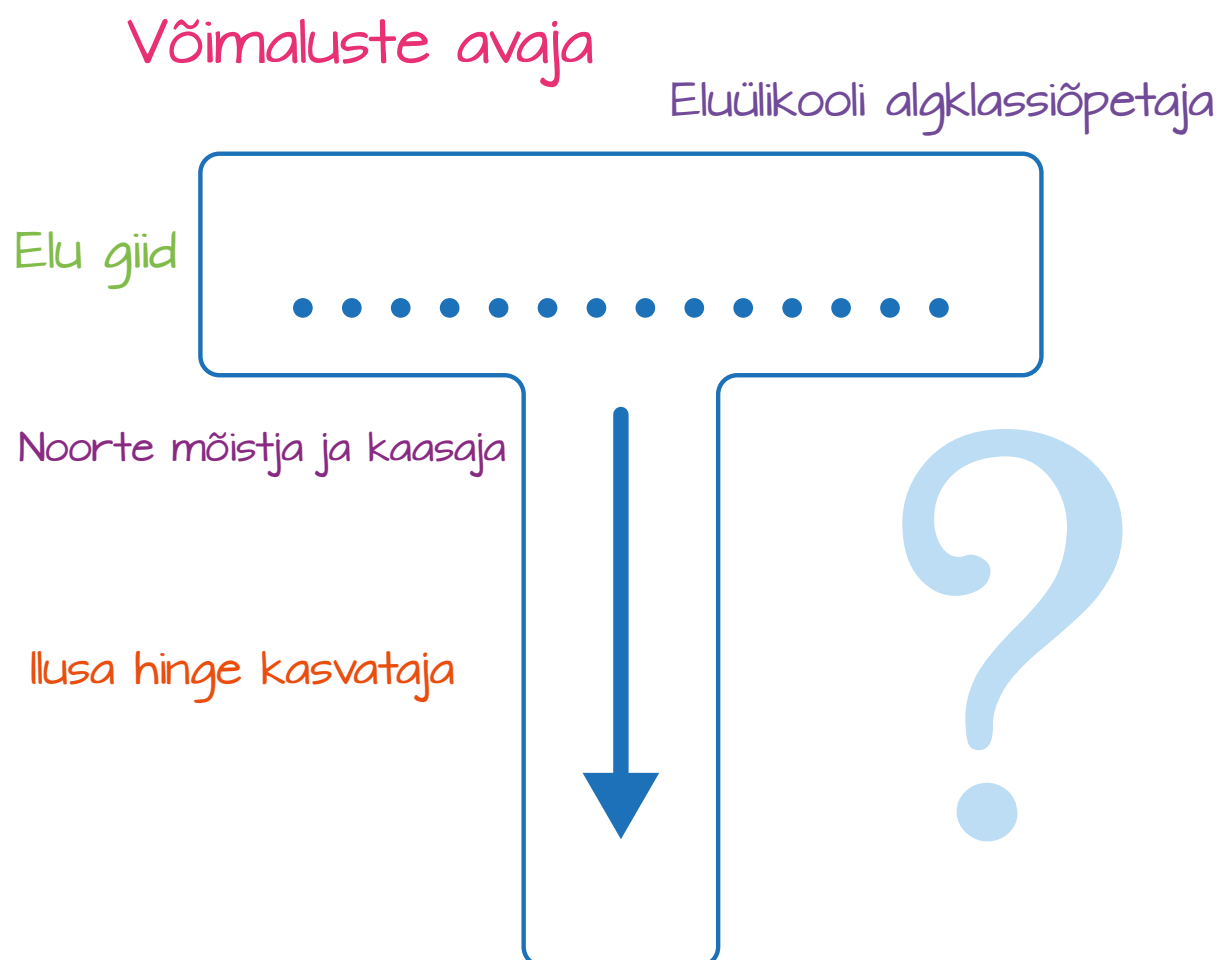
⁸ K. Jüristo, 2015

T-PÄDEVUS

Töötajate võimekuse kirjeldamiseks tutvustas Tim Brown T-kujulist oskuste metafoori, kus vertikaalne joon tähendab ühe oskuse sügavust ja ekspertiisi ning horisontaal tähendab teadmisi ja oskusi teistelt aladelt ning võimekust toimida distsipliinide üleselt.⁹

Noorsootöötajast saab rääkida kui Hunt Kriimsilmast või multifunktsionaalsest imeinimesest, kes kõigega hakkama saab. Noorsootöötaja vajab enda töö hästi tegemiseks baasteadmisi ja oskusi mitmest valdkonnast: peab oskama projekti kirjutada ja esmaabi anda, teadma tööga seonduvaid seadusi ja omama põhiteadmisi psühholoogiast, oskama kasutada kaasaegset tehnikat ja rääkima mitut keelt. Endiselt on selgitamisel, mis on noorsootöötaja ainulaadne ekspertiis.

Mida oskad sina noorsootöötajana kõige paremini?

⁹ Shape up for innovation: become more t-shaped. <http://www.inovis.cc/chances>

NOORSOOTÖÖ KUI LISANDVÄÄRTUS SIDUSVALDKONDADELE

C.A.M.P projekt pani koolinoored matemaatikat tantsima ja bioloogiat laulma ühendades erinevad õppeained ning kohustusliku kooliprogrammi elemendid ja noorsootöö mitteformaalsed meetodid.

Avatud noortekeskus pakub tegevusi ja võimalusi ka kogukonna liikmetele, nii toimetavad mitmel pool noortekeskuste ruumides hommikused beebikoolid või eakate tantsuringid, korraldatakse vanemate õhtuid ja perepäevi. Paljud tegevused jõuavad ka noortekeskuse majast välja. Noorsootööl on nii mõndagi pakkuda sidusvaldkondadele- noorsootöös tegutsevad särasilmsed entusiastid, kes oskavad erinevaid noori kaasata ja mõista, teavad ja rakendavad uuenduslikke ja mitmekesiseid meetodeid, omavad üldteadmisi mitmetest valdkondadest ning kasulikke kontakte. Noore maailma avardamiseks ja mõtestamiseks, noorsootöö maksimaalse potentsiaali rakendamiseks ning piirkonna elu edendamiseks tasub kindlasti jõud ühendada ning uusi lähenemisi proovida.

Märgi linnukesega, mida toob noorsootöö Sinu piirkonnas kaasa?

Seejärel arutle kolleegidega, millised on ootused noortekeskusele väljastpoolt ning millist muutust võiks noorsootöö luua tulevikus?

Materiaalsed võimalused	Majutusteenus
Kogukonna areng	Tegevused koolis
Noored bussipeatusest ära	Teadlikumad lapsevanemad
Noored tagasi kodukohta	Pikapävarühm
Kuritegevuse langus	Aitab radikaliseerumise vastu
Piirkonna kultuurielu elavnemine	Puuduolev lüli erinevate valdkondade vahel

AVATUD RUUMI KUJUNDAMINE

Avatud ruumi kujundamisel ja noortekeskuste avatud ruumi kujundusliku kvaliteedi lahti mõtestamisel tulid appi Tartu Kunstikool ning TÜ Narva kolledži ja Tallinna Ülikooli noorsootöö eriala tudengid.

Tallinna Ülikooli tudengid käisid mõtterännakul oma unistuste noortekeskuses, jaluta Sinagi nendega:

„Looduse keskel leiad pikaallee ja fantastilise ornamentidega ala alguse. Noortekeskuse ala piirab plankaed, mis on räämas, aga mille noored teevad omanäoliseks. Aia sees on haljasala ja 2-korruseline, 800 m² hoone, mis väljast on silmapaistev – sellel on punane katus ja oranži ja lillaga värvitud seinad. Majas sees on 6 suurt ruumi, abiruumid, dušš, saun, lava, koverentsisaal, nutiklass ja noorte mõttetalgute raames välja valitud mängud. Toad on soojad, hubased, kodused, seal on ahiküte ja kamin ning mitte liiga kõrged laed. Ruumid on värvitud rahustavates värvides: õrn kollane ja oliiviroheline. See on koht kogukonnanoortele või ka sünnipäevadeks kasutamiseks, toimuvad koolitused ja erinevad tegevused just noorte soovidele vastavalt.“

Milline on Sinu unistuste noortekeskus? Visualiseeri!

Avatud noorsootöö peamiseks vahendiks noortekeskuses on meetodit toetav ruumilahendus:

* avatud ruum, mis võimaldab mitmesuguseid individuaalseid või väiksemates gruppides toimuvaid tegevusi. Algatused on kõigile nähtavad, soodustamaks omavahelist ja noorsootöötajaga suhtlemist ning uute huvide avastamist teiste noorte eeskujul, võimaldab vahetut noorsootöötaja poolset juhendamist, järelevalvet ja suunamist, toetab suhtlemisharjumust ja ennetab/vähendab tõrjutuse riski;

* ruumis peab olema integreeritud noorsootöötaja töökoht, mis annab võimaluse visuaalseks kontaktiks noorega. Nii tunnetab noor, et noorsootöötaja on seal tema jaoks, loob turvalise õhkkonna ning julguse ja harjumuse abi või toe palumisel. Avatud ruum võimaldab noorsootöötajal vahetult luua kontakte ja arendada vestlust, õppida tundma noori, kuulda noorte arvamust ning noorte seisukohast olulisi päevakajalisi probleeme, suunata viimaste lahendustele ning toetada noorte algatusi lähtuvalt individuaalsetest vajadustest ja eelistustest. Vabas õhkkonnas üles võetud teemad, küsimused, arvamuse avaldused ja nendega arvestamine loob noorele tunde, et tema tõekspidamised on olulised ning et noor suudab arvamusi ja asjade käiku mõjutada temale olulises suunas. Seeläbi areneb usaldus ühiskonna suhtes;

* ruumis on vastavalt võimalustele/vajadustele erinevad tegevusvahendid, mida noored kasutavad suhtlemiseks, mängimiseks, õppetöö tegemiseks, info otsimiseks või muuks meelelahutuslikuks otstarbeks. Vahendite valik peab olema ajakohane ja võimalusel piirkonna trende järgiv, kuna noored otsustavad sageli esmajoones visuaalse kogemuse najal ega oska näha pakutavate võimaluste taga sisulisi väärtusi;

* ruumi kujundamisel on oluline arvestada noorte eelistustega (või noortepärasusega) nii sisekujunduse kui ka tegevusvõimaluste osas. Noortekeskus peab olema noore jaoks ühelt poolt atraktiivne ning teisalt tekitama noorte arvamuse ja eelistuste arvestamisega usalduse ühiskonna vastu. Noorte eelistuste ja hinnangutega arvestamine arendab eneseväljendus- ning algatusjulgust, kokkuvõtlikult ettevõtlikkust.

Noortekeskuse baasi loomisel tasub järgida viit eduvõtit:

- * Noortepärane ja noortega ühiselt loodud;
- * „kutsuv“ sissepääs ja positiivne esmamulje;
- * mugav ja kodune, saavutatav näiteks õige värvigamma ja tekstiili ning materjalide valikuga;
- * turvaline ja jälgitav ehk noorsootöötaja on alati kättesaadav;
- * mobiilne, paindlik ehk kasutuses, kuid vastupidav mööbel.¹¹

---

¹¹ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus. 2013. Noortekeskuste Hea Tava. Abimaterjal noortekeskuse asutamisel, arendamisel, toetamisel ja koostöösse kaasamisel. <http://ank.ee/avaleht/images/dokumendid/noortekeskus/tavaeelh6u.pdf>

Avatud ruumi kujundamisel võid inspiratsiooni saada ka järgnevatest soovitudest:

MÖÖBEL JA SELLE ASETUS • Lihtne, pehme, mugav • Istmed ja lauad või pukkidel plaadid, mis on teisaldatavad • Lihtsalt liigutatav ja ümberpaigutatav, mitmeotstarbeline • Võimaldab nii mugava olemise, et noor ei taha ära minna • Toetab ruumis toimuvaid tegevusi • Teisaldatavad seined ruumi jaotamiseks • Erinevad tsoonid ja omaette olemise võimalus	VALGUSTUS • Valgusküllane ruum • Võimalikult lähedane päevavalgusele • Suured aknad • Hea üldvalgustus, palju kohtvalgustusi, mida saab liigutada • Led-lambid toruna või juhtmena • Valguse värvust võimalik muuta • Tsoneerimist võimaldavad lisavalgused
VÄRVID JA VÄRVILAHENDUSED • Rahulikud ja heledad toonid • Reipad ja rõõmsad värvid • Mitte liiga palju punast ja kollast, mis teeb närviliseks • Sobib roheline, sinine, puit • Värvikas ja kunstipärane • Valged seined, mida saab alati manipuleerida eri värvi valgustega • Värvide täidavad dekoori rolli • Värvide olemasolu töötab tegevusi toetava foonina	SÕNUMID JA VISUAALID • Inspireerivat loodust ja rohelist • Armsad ja väarikad loomapildid • Kaugusesse vaatamise võimalus kui aknast vaade puudub • Sõnumid konkreetseid, selged ja positiivsed • Liiga rõõmsatest sõnumitest tüdineb ära • Heade tegijate tehtud tänavakunst ja graffiti • Märgid ja piltsõnumid • Lubavad, mitte keelavad tekstid • Reeglid mõistlikud ja kõiki arvestavad
TEHNIKA, MÄNGUD, VARUSTUS • Esitlustehnika ja suurem tahvel • Istepallid, kott-toolid, võimlemismatid, istumispadjad • Vabalava, mis aeg-ajalt täidetakse uue sisuga • Varustus vastavalt vanusele ja tegevuste juhendajatele • Igale meelele midagi • Erinevaid võimalusi erinevas vanuses ja huvidega noortele • Elusad taimed	SINU ENDA MÖTTED?

Mitmel pool kurdavad noorsootöötajad ruumi kehvade tingimuste üle, külm tuba ei rõõmusta tõesti ei noorsootöötajat ega noori. Mõnikord on aga lahendus lähemal, kui tundub.

Remondi tegemiseks kutsus noorsootöötaja appi kohalikud firmad, noored ja valla arhitekti.

***

Koos noortega õmmeldi vanadest teksapükstest istumispadjad, et noortekeskuses koos mõnusam olla oleks.

***

Noorsootöötaja sai mööblipoest tasuta madratsinäidised, millest said noortekeskusesse istumisalused.

Aga et oleks ideaalne avatud noortekeskus, on vaja huvi ja tahet, tegusat noorsootöötajat, noori ja nende kaasamist nii füüsilise kui vaimse ruumi kujundamisse.

EDASIVAADE

Kaks ringi ümber Eesti noortekeskuste olid väga põnevad – kohtusime erinevate inimeste, põhimõtete ja väärtustega ning tajusime, kuidas avatud noorsootöö täidab erinevates piirkondades täna erinevaid rolle. Võib öelda, et avatud noorsootöö olukord on kirev just nagu džungel.

Tulevikku vaadates tasub mõelda, kas avatud noorsootöö on see, mida Sinu paikkonna noortel on vaja, kas ja kuidas see loob noorte jaoks vajalikku muutust. Vaid avatud üks ei tee noortekeskusest avatud noortekeskust, samuti ei tee vaid sisustus noorsootööd, ent hästi tehtud avatud noorsootööl on suur jõud kõigi noorte jõustamiseks.

Kas ja kuidas avatud noorsootööd paremini rakendada ja jätkuvalt edasi arendada, tuleb igapäev endal paikkonna oludest, vajadustest ja võimalustest lähtudes välja selgitada. Soovime jätkuvalt sära silmadesse avatud noorsootöös toimetamisel ja selle arendamisel.

Kaardista hetkeolukord ja tänased võimalused
Püstita eesmärgid vastavalt eeltoodud põhimõtetele
Loo tingimused
Kaasa noori ja koostööpartnereid
Liigu eesmärgi suunas
Tee vahekokkuvõtteid
vajadusel muuda tegevusplaani
..ja liigu edasi!¹²

---

12 H.Paabort, 2015